Дигитална Студентска Лаборатория

Реферат на тема:

Иновации в образованието на бежанците и приобщаващи образователни практики

Изготвил: Фани Антонова, Педагогика, 1курс,

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Съдържание :

1. **Увод**
2. **Дейности на Европейския съюз**
3. **Добри практики за интеграция на бежанци чрез образование и култура**
4. **Сдружения в България**
5. **Интеграционни центрове в България**
6. **Съдействие от Български Червен кръст**
7. **Каритас София – дейности. Център „Св. Анна“**
8. **Училищната среда – възможности и препятствия**
9. **Заключение**
10. **Използвана литература и източници**

Увод

Бежанците са хора, които са избягали от своята родна страна или мястото, на което живеят постоянно. Причините за напускането на родния дом в днешно време са все по-често заради размирици, войни, конфликти, възникнали против волята и желанието на хората, а не толкова заради лични или икономически подбуди. Бежанците ежедневно се срещат с езика на омразата, дискриминация и лошо отношение от другите породено от расата, вероизповеданието, националната принадлежност. Светът се глобализира и отваря за нови хора, идеи и култури. Вече масово хората използват интернет и телевизия и са придобили изключително много нови познания за света. Но предразсъдъците и стереотипите за определени нации и общности трудно могат да се премахнат и са твърде дълбоко вкоренени в разбиранията на някои народи.

Съвременната ситуация на бежанците продължава да бъде актуална и предизвикателна през 2023 г. Някои от основните аспекти, свързани с бежанците и съвремието, включват:

Световни миграционни потоци: Световните миграционни потоци са динамични и се променят в резултат на различни фактори като конфликти, политически нестабилност, икономически фактори и изменения в климата. Това означава, че съвременните бежански потоци могат да се появят от най-различни региони.

Приемане и интеграция: Множество страни и региони по света се справят с предизвикателствата на приемането и интеграцията на бежанци. Този процес включва осигуряване на достъп до жилище, здравеопазване, образование и трудова заетост за бежанците.

Права и законодателство: Много страни се стремят да усъвършенстват законодателствата си, свързани с бежанците, и да осигурят

защита на техните права в съответствие с международните конвенции, като например Конвенцията за статута на бежанците на ООН.

Информационни технологии и комуникация: С развитието на информационните технологии и социалните медии, бежанците имат по-добър достъп до информация и могат да комуникират по-ефективно с членовете на семействата си и с хора по целия свят.

Глобални инициативи и хуманитарна помощ: Международни организации и държави участват в различни инициативи и програми за предоставяне на хуманитарна помощ и подкрепа на бежанците. Това включва финансова помощ, обучение и подпомагане на бежанците в техния процес на интеграция.

Климатични миграции: Промените в климата създават нови видове миграции, включително климатични бежанци, които се местят поради природни бедствия и екологични промени.

Съвременната ситуация на бежанците е сложна и изисква глобални усилия за справяне с нея. Множество организации и държави работят за намиране на решения и подпомагане на хората, търсещи убежище, като се стремят да гарантират техните права и достойнство.

Дейности на Европейския съюз

Образованието е от съществено значение за бежанците, тъй като то им предоставя важни инструменти за интеграция, развитие и успешно справяне с предизвикателствата, свързани с бягството. Ето някои важни аспекти на връзката между бежанците и образованието:

Достъп до образование: За бежанците, особено за децата, достъпът до качествено образование е от първостепенно значение. Този достъп трябва да бъде осигурен в рамките на закона и съобразен с международните правила за защита на децата и бежанците.

Тук е и ролята на образователните институции. След прекосяването на границата, бежанците трябва да бъдат интегрирани в обществото, а един от най-лесните начини това да стане успешно е чрез училищата и висшите учебни заведения, както и курсове. Днес се създават все повече програми за приобщаване на децата бежанци в училищната среда. Такава е например ICAM, чиято основна цел е да „постигне приобщаване и по-добри условия за учене чрез укрепване на климата, повишаване на осведомеността чрез училищния състав, семейства и други заинтересовани лица относно правата на децата, засегнати от миграция“ (https://www.schooleducationgateway.eu/bg/pub/resources/toolkitsforschools/detail.cfm?n=29424). Освен чрез програми лице в лице, се създават и уебинари като „Посрещане на новопристигнали бежанци в класната стая“, представящ проекти, изследващи нивото на интеграция на децата мигранти в Европа и предлагащ подходи, ориентирани към интеграцията на деца мигранти.

Освен за децата мигранти, които са на възраст, на която трябва да постъпят в училище, Европейският съюз се грижи и за интеграцията на мигранти, които искат да получат висше образование в държавата „закрилник“ . Програмата „Еразъм +“ предлага онлайн езикова подкрепа, чрез която мигрантите да могат да се интегрират по-бързо и лесно, като изучават местния език. Също така, Европейската комисия „през ноември 2020г. приема план в рамките на 6 години, който насърчава обхвата на цялото общество, включващ и мигрантското общество“. Отделно от това „Европейската комисия съфинансира мрежата SIRIUS за образование на

мигрантите“(https://education.ec.europa.eu/bg/focus-topics/improving-quality/inclusive-education/migrants-and-refugees).

Добри практики за интеграция на бежанци чрез образование и култура

Българският съвет за бежанци и мигранти през 2020 година разработва сборник „Добри практики за интеграция на бежанци чрез образование и култура“ по проект „Застъпничество за интеграция на бежанците в България“, финансиран от ВКБООН. Сборникът е компилация и представя проекти и дейности за интеграция на бежанци чрез образование и култура. (Добри практики за интеграция на бежанци чрез образование и култура, 2020г.). Сборникът съдържа практики, които са доказали, че са успешни за интеграция на мигранти. Една от тях, реализирана на територията на Дания с наименованието „Два часа седмично“ има за цел да интегрира многоезични деца, като се работи за подобрението на езиковите компетенции на деца между 3 и 8 години. Децата работят с доброволец по два часа на седмица, като днес част от децата, нуждаели се от помощ, предлагат своите услуги като доброволци в същата програма.

На територията на други европейски страни също се реализират проекти за интеграция. В Будапеща е създадена програмата „Уикенд програма за бежанци и търсещи закрила“ реализирана на територията на Централноевропейския университет. Проектът дава възможност на бежанците да вземат часове по английски език на различни нива и академични курсове. Проект „Култури на паметта“ в Австрия има за цел „да повиши осведомеността за миграцията като неразделна част от историята на Тирол, една от деветте федерални области на Австрия.

Разглеждайки миграцията и интеграцията през призмата на историята и житейските спомени на свидетели, проектът спомага за по-дълбокото разбиране на процесите и икономическите и политическите измерения на тези процеси.“(пак там). Друг иновативен проект, реализиращ се в Португалия, помага за интеграцията на мигранти с помощта на местната общност. Проектът „Привлекателен свят“ насърчава интеграцията на бежанци на трети страни, потърсили закрила в Португалия със съдействието на местната общност и използвайки различни видове изкуство и художествена изява за сплотяването, обмена на култури и интеграцията. В Испания пък за интеграция на бежанците е разработен проекта „Дигитална грамотност за мигрантите“. Той работи за социалната интеграция на мигранти на възраст над 15 години, като предоставя обучение по информационни и комуникационни технологии. Програмата работи с мрежа от неправителствени организации, асоциации и общини, разположени в цяла Испания, които обучават млади и възрастни мигранти.“ (пак там).

Сдружения в България

В България сдружението за споделено учене „Ела“ работи вече 20 години. Днес то се развива в три направления: създаване на Зелен образователен център, работа с деца от уязвими групи и деца бежанци и провеждане изнесени детски лагери, където деца от различни етнически групи и националности опознават себе си и преодоляват предразсъдъците си към другите чрез игра и съвместна работа.

Освен проектът на „Ела“, в България има и други организации, които се стремят да развият приобщаващото образование. Така през 2016г. Център за приобщаващо образование и Америка за България издават

сборник с добри образователни практики, тествани и доказали своя успех в някои детски градини и училища в България. “ Философията на приобщаващото образование е философия на уважението, толерантността и вярата, че е по-хубаво и ценно да сме заедно.“ пише в сайта на организацията. Така се създава и „Едно училище за всички“ в сътрудничество с пет български училища и с Вашингтонския университет, Сиатъл, САЩ. „Моделът разчита на споделеното лидерство. Прилагането му се ръководи от лидерски екип, съставен от директора, заместник-директора и ядро от педагогическия персонал. Работата на училищния екип се съсредоточава върху всички или върху част от следните ключови области на развитие на училището: (1) Училищно управление, (2) Педагогически практики, (3) Детска закрила и (4) Партньорство с родителите (https://priobshti.se/category/priobshtavashtoobrazovanie/model-edno-uchilishte-za-vsichki).

Интеграционни центрове в България

Още през 90-те години в България институциите започват да мислят начини как да интегрират търсещите закрила в България мигранти. Така се открива и първият център в кв. Овча Купел (София) център с първоначалната задача да е сплотяващо място, в което чувството на изолация да бъде намалено и заменено от чувство за общност. Днес центърът има изградена програма и дневен ред, дейностите се финансират от Държавната агенция за бежанците. За да се улесни интеграцията на бежанците в центъра в Овча Купел редовно се извършват различни дейности, включващи курсове по български език, фризьорство, работа с компютри, козметика, моден дизайн. С тези дейности се подпомага интеграцията им, насочват се към определени професии, улеснява се ежедневието им. Освен всичко изброено, в центъра се намират и места,

обособени за занимания на малките деца, с което да се улесни ежедневието на майките, специалисти работят с децата – помагат с изучаването на езика, изработват заедно различни предмети на изкуството, доброволци от неправителствени организации имат възможността да работят с децата и да ги включват в различни по вид дейности. Такива може да са екскурзии, детски лагери, посещения на исторически обекти.

Първоначалната цел на център „Овча Купел“ е да дава закрила на жени, търсещи закрила, но днес той посреща и мъже.

Не на последно място, центърът може да се похвали с добре интегрирани в обществото имигранти, някои от които са създали собствени салони за красота, ателиета, а други изкарват прехраната си с професиите и уменията, придобити в центъра.

Съдействие от Български Червен кръст

С финансирана от ВКБООН програма за интеграция, Български Червен кръст открива програма за интеграция на бежанци и мигранти. Програмата предоставя възможности за включване в дейности на хора, получили статут на бежанци или хуманитарен статут на територията на страната ни. Дейностите, с които може да се запознаят мигрантите са свързани с консултации относно правата и живота на бежанците в България, осигурява се достъп до медицинска помощ и услуги, съдействат за намиране на работа, подпомагат социалното и културно ориентиране, подпомагат жилищното настаняване за период от три месеца, помагат и за обучението на децата, посещаващи български учебни заведения, като предоставят учебни помагала и материали, също така оказват и помощ на бежанци с трайни увреждания, сами родители, възрастни и разделени деца.

Каритас София – дейности. Център „Св. Анна“

Каритас България е нестопанска организация и е част от световното семейство на „Каритас Интернационалис“ с още 162 страни. Мисията на Критас София е „Любовта към ближния ни води към човека в нужда”. Уповавайки се на християнските ценности, ние, служителите и доброволците от Каритас София, подпомагаме най-уязвимите членове на нашето общество да открият пътя към достоен и справедлив живот, без оглед на тяхната религиозна принадлежност, раса, пол, и други различия. Каритас София е изразител на Социалното учение на Католическата църква.“(https://caritassofia.org/bg/%D0%B7%D0%B0-%D0%BD%D0%B0%D1%81)

Център за бежанци и мигранти „Св. Анна“ към Каритас София реализира менторска програма, която спомага за насърчаването на комуникацията на хора, получили международна закрила с местното население, така че да се улесни интеграцията на бежанците в обществото.

Програмата на център „Каритас“ съществува от 2016 година и с дейностите си е доказала успеха на практиките си при интеграцията на бежанци.

Програмата предоставя възможност на получилите закрила да намерят някого, с когото да могат да споделят тревогите си, да задават въпросите си, да упражняват български език, да прекарват ползотворно времето си в компанията на местен човек. Менторите предварително преминават през обучение за работа с мигрантите, научват за същността на менторството, как да осигурят среда, в която да има ефективна комуникация, да се обменят полезни знания, да преподават български език под формата на разговор и как да включват подходящи културни събития. След формирането на двойката ментор-бежанец те се срещат поне веднъж

седмично и обменят умения, знания, което в много от случаите създава силно и трайно приятелство помежду им. Програмата на „Каритас“ „ изгражда мост към техните светове, надежди и желания и да покажат най-доброто от себе си, заличавайки имагинерните прегради на предразсъдъците и страховете.“ (Добри практики за интеграция на бежанци).

Освен съвместната работа на Център „Каритас“ и Център „Св. Анна“, Център „Св. Анна“ извършва и отделни дейности, с които помага на бежанците да намерят защита в страната ни и да се интегрират по-лесно и бързо към обществото и културата, ценности и начин на живот. Центърът предоставя на мигрантите арт занимания, курсове по български език, възможност за работа с психолог, при нужда от помощ за записване при личен лекар, адресна регистрация, намиране на жилище и работно място, центърът откликва и съдейства на хората, така че да улесни тези процеси.

Центърът ежемесечно осигурява подкрепа на 65 човека, търсещи или получили международна защита. Практиката му е с доказан успех в работата с бежанци и помощта, която предлага е от ключово значение за бъдещото интегриране и включване на получилите статут на бежанци хора в обществото.

Училищната среда – възможности и препятствия

При бежантите, които са преживели травми и стрес, хуманитарните организации и училищата трябва да предоставят подходящи услуги за подкрепа на психическото здраве на учениците.

Образователните институции могат да служат като място за интеркултурен обмен и разбирателство. Обучението на бежанци в местни

училища може да насърчи смесването на културите и по-доброто разбирателство между различните общности.

Въпреки всичко, в училищната среда, учителите попадат в конфликтни ситуации между деца от различен произход и местни деца. Ето защо трябва да се обърне голямо внимание на конфликтите. Конфликтът е „трудно решимо противоречие с остри емоционални преживявания или стадий в развитието на противоречие, проявяване в крайно остра форма, което възниква между хора във връзка с решаване на проблем в социалния или личния им живот и засяга статуса на личността или групата, колектива.“ (Любен Десев, 2023г.) Видовете конфликти може да са междуличностни, вътреличностни, междугрупови, междуетнически, междурелигиозни, междудържавни и т.н. Психолозите са на мнение, че за хората с по-лабилна психика, конфликтите са много опасни и могат да доведат до сериозни психични проблеми, особено ако конфликтът е продължителен и устойчив.

От страна на учителя за разрешаване на конфликтите се използват няколко подхода. Първият е методът „победа-загуба“, при който учителят или губи, или печели спора. При първият метод се използват убеждение и власт, но и при двата метода има упоритост и от двете страни на спора. Това е метод, който не се използва само от учител-ученик, но и от двама (или повече) ученици.

Сблъсък не е изключен и когато има несъответствие между ценностите на двете страни. Начин за разрешаването им е учителят да се превърне в консултант на своите ученици по въпроси, свързани с различните ценности, като трябва да е добре подготвен с факти, информация и данни за ценностите и културата. От страна на преподавателя може да се приложи практиката на личният пример. Чрез него могат да се разрешат конфликтите като се даде личен пример за

поведението, което се изисква от учителя. Трябва да се създаде обстановка на приемане и разбиране, на опознаване между членовете на групата. Трябва всеки да се придържа към собствените си ценности без да ги натрапва на другите, но и всеки да се учи от другите. Различните ценности и култури могат да дадат много нова информация и да отворят мирогледа на околните.

„Подходящата подкрепяща образователна среда е основен компонент на приобщаващото образование. Тя е важно условие за развитие и успех. Нейният дизайн трябва да е ориентиран към стимулиране развитието на учениците чрез осигуряване на: достъп до образование; свобода на движението; избор на изразяване.“(https://prepodavame.bg/kak-izglezhda-podkrepyashtata-obrazovatelna-sreda/). Подкрепящата образователна среда се характеризира с достъп до образование за всички – включително достъп до архитектурна и физическа среда, материали за учене, технически средства: свобода на движението – включваща улеснения за хора с увреждания; свободен избор на изразяване, а не наложен от някой външен човек или институция. Акцентът в подкрепящата образователна среда е да се създаде положителен емоционален заряд, чувство за общност, подкрепа, сътрудничество, партньорство и разбирателство между целия колектив без да има значение от пол, възраст, вероизповедание, родна страна. Това е възможно, когато педагогическите специалисти и децата работят заедно с взаимно уважение, търпение и приемане на различията (Кръстев, А. 2020). Не трябва да се пренебрегват и личностните нагласи на учителите и техните лични ценности и морал, тъй като той също влияе върху отношението между участниците в средата и обучението.

Общото между културата и мотивацията. Днес по-често от всякога в класните стаи има деца от различен произход. Затова учителят трябва да

отчита факта, че част от децата от малцинствени групи или бежанци може и да не се чувстват приети в началото, а ако възникнат конфликти между членовете на класа става още по-трудно приобщаването. Освен чрез разговори и от страна на учителя и многото създадени програми за интеграция, трябва да се обърне внимание и на мотивацията. „Децата от малцинствените групи имат нужда от повече от средната доза мотивация, така че да могат да преодолеят културните препятствия, които може да ги ограничават в успеха в доминиращата култура“ (Робърт Станбърг, 2014г.) За да се получи ефективна мотивация е необходимо учителят да обясни какво доброто образование ще им донесе в живота. Това може да послужи за по-лесно интегриране в обществото.

За по-добрата интеграция на учениците от мигрантски произход трябва да се избягва стереотипизирането. Това може да се случи посредством предварителното преглеждане на материалите преди използването им, откритото говорене за различните култури, даване за пример на високостатусни и успешни хора от различните култури.

Някои държави и хуманитарни организации предлагат специализирани образователни програми за бежанците, които се концентрират върху обучението им в сфери като езиково обучение и културна адаптация.

Важно е да се осигури финансова подкрепа и ресурси за образователните инициативи, насочени към бежанците, и да се насърчава сътрудничеството между държавни и хуманитарни организации.

Образованието играе роля не само в интеграцията на бежанците в новите им общности, но и в създаването на възможности за тяхно лично и професионално развитие

Заключение

След всичко изброено, се откроява важността на интеграцията и приобщаващото образование за бежанците. Утвърждава се значимостта за отвореност към новите хора и към тяхната култура, към новите иновативни практики, към развитието на педагогическите компетенции на учителите по отношение на работата в мултикултурна среда. Уважението един към друг без стереотипи и предразсъдъци е необходимо в днешното съвременно общество, заради глобализацията на целия свят. Затова е необходима работа и с бежанците, потърсили закрила в чужда за тях държава, и с учениците в училище и членовете на различни образователни институции, и с учителите/преподавателите, но и с цялото общество като едно цяло.

Използвана литература:

Писмени източници:

Десев, Л. (2023) Речник по психология, С., УИ "Св. Климент Охридски"

Гордън, Т. (2013) Трениране на успешни учители, С., ИК „Колибри"

Станбърг, Р. (2014) Педагогическа психология, С., „Изток-Запад"

Интернет:

https://www.schooleducationgateway.eu/bg/pub/resources/toolkitsforschools/detail.cfm?n=29424

https://education.ec.europa.eu/bg/focus-topics/improving-quality/inclusive-education/migrants-and-refugees

https://bcrm-bg.org/wp-content/uploads/2020/08/GoodPractices2020_BCRM.pdf

https://www.ela-bg.eu/bg/cat/koi-sme-nie

https://priobshti.se/sites/default/files/uploads/docs/sbornik_dobri_praktiki_priobshti.se.pdf

https://prepodavame.bg/kak-izglezhda-podkrepyashtata-obrazovatelna-sreda/

https://bcrm-bg.org/wp-content/uploads/2019/02/%D0%94%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%B8_%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8_%D0%B7%D0%B0_%D0%B8%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F_%D0%BD%D0%B0_%D0%B1%D0%B5%D0%B6%D0%B0%D0%BD%D1%86%D0%B8_2.pdf

https://caritas-sofia.org/bg/%D0%B7%D0%B0-%D0%BD%D0%B0%D1%81

https://caritas.bg/koi-sme-nie/misiya/